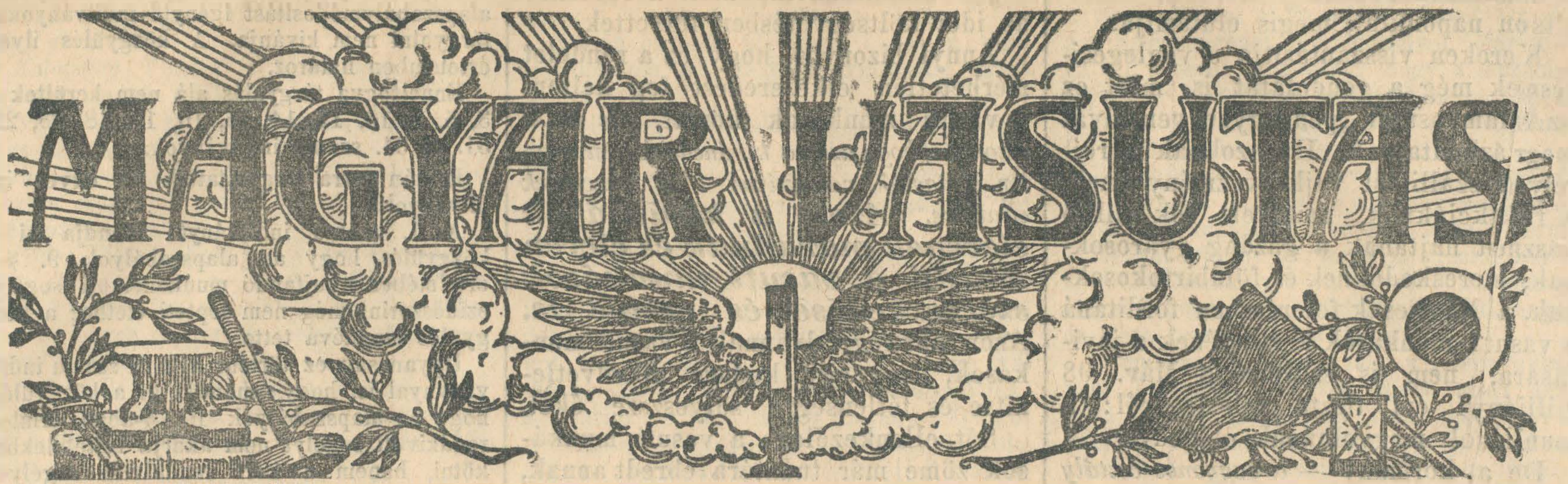

A VASUTI MUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Rottenbiller-utca 1. sz., I. em. 10,
ahová minden levél és küldemény címzendő.

Megjelenik
minden héten
pénteken.

Előfizetési árak:
Egy hóra — — — 40 (—,80 kor.) | Félévre — — — 2,40 (4,80 kor.)
Negyedévre — — — 1,20 (2,40 „) | Egyes szám — — — 10 (—,20 „)
A Szövetség tagjai díjtalanul kapják.

Felhívás!

A budapesti szervezett vasuti munkásokhoz.

Munkástársak!

A lakbér- és élelmiszer-uzsorások oly halatlatlan módon garázdálkodnak, hogy ez már tűrhetetlen helyzetet teremtett.

A vasuti munkásság az ő nyomoruságos keresetével, családjával egyetemben éhezni kénytelen, hogy a gyors vagyonszerzés vágyát — a lelketlen uzsorásoknak — kielégítse.

Budapest szervezett munkássága felemeli tiltakozó szavát és harcra szólítja a munkások tizezreit, a milliomos uzsorásokkal szemben.

E küzdelemből nekünk vasuti munkásoknak is ki kell vennünk a részünket.

Ebben az ügyben a magyarországi szociáldemokrata párt vezetősége f. évi február hó 17-én, vasárnap, d. n. fél 3 órakor

nyilvános népgyűlést

tart a Tattersallban

A politikai helyzet és

A lakbér- és élelmiszer-uzsora

napirenddel.

Kötelessége minden öntudatos vasuti munkásnak, hogy a gyűlés sikere érdekében a legerélyesebb agitációt fejtsse ki.

A vasuti munkások
országos szervező bizottsága.

Amennyi az erőnk, annyi a jogunk

Az ősszel terjesztette be a Vasuti Munkások Országos Szövetsége a kereskedelmi miniszterhez és az Államvasutak igazgatóságához azt a nagyszabású emlékiratot, amelyben az államvasutak munkásainak a helyzetét és sérelmeit szolgálati ágankint részletezve, tüzetesen ismerteti és beható indokolás sorolja fel azokat a kívánságokat, amelyek ezidőszentint alkalmasak, de sürgőssen és halaszthatatlanul szükségesek is a Máv. 45.000-nyi munkásseregének a felsegítésére.

A Máv. elnökgazgatói székében Ludvigh Gyula ül, a régi ember, akit minden vasutas ismer és akiről mindenki megalkothatta már a maga véleményét. A kereskedelmi minisztérium élére azonban a mult esztendőben új ember került: Kossuth Ferenc. Az új miniszternek Magyarország szabadságharcának leghíresebb neve jutott

örökségül. Politikai multja pedig széles rétegekben bizonyos nimbuszt, népszerűséget kölcsönzött. Azoktól eltekintve, akik az osztályellentétek lényegét ismerve, jóeleve hirdették, hogy a rend a régi maradt, csak a cégér változott, a nép milliói bizakodó hittel és reménnyel, teljes várakozással néztek az új kormány működése elé.

Tagadhatatlan, hogy a vasuti munkásoknak nagyobb része az utóbbiak közé tartozott. És az a körülmény, hogy a „nemzeti kormány” vette át az ország ügyeinek a vezetését és hogy a dicsőséges nevű Kossuth Ferenc lett a vasutasok legfőbb főnöke, élénk reménnyel töltötte el a vasuti munkások jelentékeny részét is.

A kereskedelmi kormányzat azonban alaposan hozzálátott, hogy azt a bizalmat gyökeresen kiirtsa. De a legnagyobb csapást Kossuth Ferenc a mult héten intézte arra a reménységre, amelylyel működése elé nézett sok ezer vasuti munkás.

A mult héten küldte meg Szövetségünknek Kossuth választ az ősszel benyújtott emlékiratra. Ennek a válasznak a lényege pedig a legjogosabb és legszerűsebb kívánságoknak is a legridegebb visszautasítása.

Az egész miniszteri leirat nagy adag — hogy is mondjuk udvariasan? — tévedés, egy csomó alantas szociálpolitikai frázis, nyakatekert okoskodás, amely mind arra való, hogy lehetőleg fügefalevéllal takarja el azt a hatalmas — *fügét*, amelyet Kossuth Lajos fia az igazaikat és jogaikat reklamáló vasutasoknak mutat.

Testvéreink lapunk más helyén megtalálják a miniszteri leiratot és annak illusztrálását. Itt csak arra szorítokunk, hogy nagy vonásokban ismertessük. A vasuti munkásoknak mostoha helyzetük és viszás munkaviszonyaik által teljesen indokolt és igazolt kívánságai közül a miniszter egyetlenegyét sem teljesített.

Egyik részére ráfogja, hogy azok már amúgy is teljesülésbe mentek. Bebizonyítjuk részben már a Magyar Vasutas jelen számában, részben jövőben fogjuk tüzetesen kimutatni, hogy

a leiratnak ez az állítása, nem felel meg a valóságnak. Vagy félrevezették a miniszter urat, vagy ő is...

A kívánságoknak egy másik csoportjára kijelenti, hogy azokat majd valamikor, a jövőben, úgy istenítélet napján teljesíti, de csak mértéket tartva, szerényen, amennyiben az állam pénzügyi helyzete megengedi.

Ez a pénzügyi helyzet egyáltalában sokat szerepel ebben a leiratban. Érdekes és szükséges rá kitérni.

Ha gazdag, tizezerholdas földbirtokosok fordulnak borraivalért az államhoz, az államnak van pénze bőviben. Futja földtehermentesítésre, olcsó jelzőlog-kölcsönökre, szállítási díjkezdvezményekre és az ajándékok tucatnyi egyéb fajtájára.

Ha milliomos vállalkozók fordulnak támogatásért az államhoz, nyitott zsebre és ajándékokra kész hangulatra találnak. Adómentesség, refakciók, szubvenciók, kamatgarancia, iparpártolás és effajta cimeken százmilliókat áldoz a kormány évenként az amúgy is hatalmas és gazdag tőkések javára.

De ha szorgalmas és becsületes munkában görnyedő, a nyomortól és nélkülözésektől sanyargatott munkások fordulnak a legszerűsebb kívánsággal is a kormányhoz, rögtön felbukkan az állam pénzügyi érdeke és a munkások csukott zsebekre, süket fülekre találnak.

Még azok a munkások is, akiket az állami üzemek alkalmaznak, akiknek a munkája évenként száz millió hasznót hajt az államnak, akiknek joguk van az államtól emberséges megélhetést megkövetelni.

Kossuth Ferenc is az állam pénzügyi érdekeit szegezi szembe a vasuti munkások ama kívánságának, hogy nyomasztó kereseti viszonyaikon segítsen és megélhetésüket biztosítsa azáltal, hogy véglegesítse őket. A számok önkényes csoportosításával és mestersegesen rózsásra festett bérstatisztikával igyekszik bizonyítani, hogy a vasuti munkások eddig is 5—6 koronát keresnek naponként, de azt a kívánságot, hogy a napszamosoknak 3 és

a szakmunkásoknak 6 koronát biztosítson naponként, mégis elutasítja.

Kereken visszautasítja a véglegesítésnek még a gondolatát is, mert ez az Államvasutak „pénzügyi egyensúlyát megrázkódtatná”. Ha azoknak a rejtélyes szállítási díjkedvezményeknek, a refakciáknak, amelyek sok millió hasznot hajtanak a gazdag gyárosoknak, kereskedőknek és földbirtokosoknak, a Máv. csak felerészben fordítaná a vasuti munkások keresetének a javítására, nem is szólván a Máv. 98 milliónyi évi tiszta feleslegéről: a munkások megvolnának elégedve.

De a kormány — a vagyonos osztály kormány — csak a vagyonos osztály érdekeit istápolja. A szegény és munkásosztályllyal szemben a könyörtelen ridegség álláspontjára helyezkedik. Még ez a „nemzeti kormány” is, a Kossuth Ferenc kormánya.

Hogy milyen konokul tagadja meg Kossuth Ferenc a munkások legtermészetesebb kívánságát is, kitűnik a munkás-választmányra vonatkozó álláspontjából. A művelt nyugaton majdnem minden gyárnak megvan a maga munkás-választmánya. A reakciós Németországban minden vasut létesítette ezeket a munkás-választmányokat, Franciaország még a katonai és haditengerészeti arzenálokban is meghonosította ezeket a munkás-választmányokat és mindenütt a legjobban beváltak.

Magyarországon is mutatkoznak a esirái ennek az intézménynek. A Déli vasut — még a Dv. is — elismerte a munkások szabadon választott bizalmiférfi-rendszerének a jogosultságát és Vörös László volt kereskedelmi miniszter, Szövetségünk tiszteleti tagja, 1905 augusztus hó 30-án kelt rendeletében a következőket mondta:

A munkás-választmányok intézményét igen üdvösnék, a munkaadók és munkások közötti viszony szabályozására kiválóan alkalmasnak tartom. Evégből kötelezőleg kívánom az intézményt meghonosítani, amit ismét csak az ipartörvény módosítása kapcsán tehetek, minek során alkalmaztatni fog a m. kir. államvasutak összes műhelyeiben.

A „törvénytelen és alkotmányellenes” miniszter így beszélt. Ellenben mit mond az „alkotmányos és nemzeti miniszter”, hogyan vélekedik Kossuth Ferenc a munkás-választmányról? A következőképpen:

A bizalmiférfiak, illetőleg a munkás-választmány intézményét, mint feleslegest meghonosítandónak nem tartom. Semmi szükség nincs arra, hogy a munkásokat a felebbvalók előtt bizalmiférfiak képviseljék. Ha valamely munkásnak panasa vagy kívánsága van, azt közvetlen főnöke elé terjesztheti vagy felettes főnökségének tudomására juttathatja...

Látnivaló: sem jogot, sem kenyeret nem ad a vasuti munkásoknak Kossuth Lajos fia. Még ami ígéretet eddig kaptak, attól is megfosztja őket. A saját ígéreteit is lefokozza és keresztül-kasul lyukasztja, mert hiszen ebből a leiratból kitűnik, hogy a tél folyamára ígért fizetésrendezés a vasuti munkásokra nem fog vonatkozni. A vasuti munkások elégedjenek meg azzal a rémesen nevet-

séges alamizsnával, amit a részükre az ideai költségvetésben felvettek.

Annyi bizonyos, hogy ez a rendelet mérhetetlen elkeseredést fog kelteni a vasuti munkások között. *De az is bizonyos, hogy azok a kívánságok a miniszter elutasító válaszával még nincsenek elintézve. Azok a kívánságok elevenek maradnak és eleven marad a vasuti munkások szervezkedése és erélye is.*

Azon már rég tulvannak a vasuti munkások, hogy egy kudarc elkedvetlenítse és tétlenségre süllyeszze őket.

Sőt ellenkezőleg: a vasuti munkások zöme már tudatára ébredt annak, hogy annyi a joga, amennyi az ereje. Hogy csak annyi jóakaratot várhat felülről, még a legnemzetibb minisztertől is, amennyi hatalmat saját maga tud kifejteni. Erőt, hatalmat pedig csak a szervezkedés nyújt a munkásoknak.

És mivel a miniszter szívtelen, dölyfös válaszából kitűnik, hogy nem elég erős még a vasuti munkásság szervezkedése, csak egy út áll az államvasutak munkásai előtt: *még erősebbé tenni a szervezkedést, még hatalmasabbá az összetartást.*

Annak az időnek már vége, hogy a vasuti munkások cserbenhagyják reményvesztetten a szervezetüket. Ezt nem éri el semmiféle miniszteri leirat.

De Kossuth Ferenc egész miniszteri működése, különösen pedig ez a legújabb leirata egy más eredményt ért el. Olyant, amihez aligha fog saját magának gratulálni. De amit örömmel üdvözlöl a vasuti munkások minden igaz, őszinte barátja.

Kossuth Ferenc hatalmasan hozzájárult ahhoz, hogy a vasuti munkásokat az osztályellentétek megismerésére ébreszsze. Megmutatta, bebizonyította nekik, hogy még a „nemzeti” kormány is csak a tőkésosztály kormánya, amelylyel szemben osztálytudatosan kell a munkásságnak szervezkednie. Még a vasuti munkásságnak is. Kossuth Ferenc egy illúziót pusztított el sok ezer vasuti munkás előtt és bár akaratlanul, de hathatósan közreműködött, hogy a vasuti munkások szociáldemokraták legyenek.

És a vasuti munkások elmondhatják: — Köszönjük, miniszter, hogy erre megtanítottál!...

Pfeifer Sándor.

A vasuti munkások országgyűlése.

II. nap.

Minden megszakítás nélkül délelőtt 10 órától délután 4 óráig folyt le a szövetség közgyűlésének második napja.

Kiss Miklós elnök megnyitja újból a közgyűlést s jelenti, hogy 39 különféle indítvány érkezett be, amelyeknek előadójaul a központi vezetőség Fellner Bélát bízta meg.

Fellner Béla: Mielőtt a közgyűlés az indítványok tárgyalásába bocsájtkoznék, előre kell bocsájtania, hogy számos olyan indítvány is érkezett be, amelyek feltétlen alapszabálmódosítást igényelnének. A mai viszonyok között nincs kilátás arra, hogy az alapszabálmódosítást a kormány jóváhagyja. Indítványozza, hogy eme indoko-

lással mondja ki a közgyűlés, hogy az alapszabálmódosítást igénylő indítványokat tárgyalni nem kívánja. A közgyűlés ilyen értelemben határoz.

Ennélfogva tárgyalás alá nem kerültek a 3, 5, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 23, 29, 31. és 34. számú indítványok.

Ezután sorra tárgyalattak az egyes indítványok.

Az 1. számú indítványt: mondja ki a közgyűlés, hogy az alapszabályok 9. §-a értelmében nyújtandó munkanélküli segélyt ezidőszerint még nem lépteti életbe; a közgyűlés magáévá tette.

Ugyancsak ez történt a 2-ik számú indítvánnyal is, hogy: mondja ki a közgyűlés, hogy az alapszabályok 10. §-ában érintett rendkívüli segélyt nem akarja feltételekhez kötni, hanem a kért rendkívüli segélyek megszavazását, az illető helycsoport véleménye alapján a központi vezetőségre bizza.

A volt vezetőség, tekintettel a szövetség pénztári viszonyaira, egyhangulag fogadta el eme két indítványt.

Az 5. indítványt, hogy: határozza el a közgyűlés, hogy a tagsági díjaknak bélyegekké való nyugtázása szűnjék meg és ehelyett bélyegző alkalmazassék, a közgyűlés elvetette, ama indokolással, hogy bélyegek nélkül a pénztárnokok ellenőrzése szinte lehetetlen volna.

A 6-ik számú indítványt, mely szerint: hassanak oda a tagtársak, hogy minden vasuti alkalmazott, aki egy hónapja vasuti szolgálatban áll, köteleztessék a szövetségbe belépni; elfogadni szükségtelen volt, mert kötelezni a belépésre ugyan senkit sem lehet, azonban a tagtársak erkölcsi kötelessége ily irányban buzgó működést kifejteni.

A 7. indítványt: utasítsa a közgyűlés a központi vezetőséget, hogy az adóügy rendezését illetőleg a Máv. alkalmazottai között országos mozgalmat indítson; a közgyűlés elfogadta és ezzel az új vezetőséget bízta meg.

A 12-ik indítványt: mondja ki a közgyűlés, hogy az elnök, titkár és pénztárnok helyettesei, valamint 6 vezetőségi tag és 3 póttag a pálya-, váltó-, nappali és éjjeli örök, valamint a málházók közül választandók, azonban az ország különböző vidékéről. Egyben utasíttassék a vezetőség, hogy a vidéki vezetőségi tagok a fővárosba helyeztessenek; mint kivihetlent, elvetette.

Ugyancsak ilykép határozott a közgyűlés a 13-ik indítványt illetőleg, hogy: a szövetség tagjai számára a szövetség hivatalos közlönyét csupán háromszor havonként adja.

A 18-ik indítványt, hogy: mondja ki a jelen közgyűlés, hogy minden tagtagsági járulékait ama csoportnál tartozik fizetni, ahol munkahelye van. Kivételt csak az az eset képez, ha munkahelyén befizető hely vagy helycsoport nem volna; a közgyűlés tanulmányozás céljából az új vezetőség elé utalta.

A 19-ik indítvány értelmében megengedhetőnek tartja a közgyűlés, hogy: a helycsoportok pénztárnokai a tagok számára nyához mértén, bizonyos tiszteletdíjban részesülhessenek, hogy az esetleges pénztári hiányokat fedezhessék.

Az északi főműhely 20. számú indítványának, hogy: válassza meg a közgyűlés Sartori Szilviót tiszteletbeli tagul; a közgyűlés helyt adott és Sartorit tiszteletbeli tagul megválasztotta.

A 21-ik indítványban kifejtetteknek, hogy: a szövetség lépjen érintkezésbe a külszervezetekkel, hogy a szövetségbe belépett tagok a külszervezetnél szerzett jogukat el ne veszítsék; eleget tenni igen bajos, amennyiben ennek megvalósításához a külszervezetek hozzájárulása is okvetlen szükséges.

A 22-ik indítvány, mely szerint: az egyes csoportok pénztári kimutatásai a „Magyar Vasutas”-ban negyedévenként közöltesse; hosszabb vitát provokált.

Fellner Béla előadó tekintettel a rendet-

lenül beérkező elszámolásokra, nehézségekbe ütköznek találja a kivitelt. Kéri az indítvány elvetését.

Kalotzky Vendel a kimutatást évente egyszer kívánja csak.

Nagy Gyula az indítványt okvetlen szükségesnek tartja.

Schneider András kivihetetlennek tartja, mert a csoportok nem képesek helyes leszámolást készíteni.

Pados Viktor kérdi, hogy mit keresnek a Máv. menetrendjei a „Magyar Vasutas” hasábjain? Tényleg okosabb volna ezt a helyet az egyes csoportok pénztári kimutatásaival kitölteni.

Fellner Béla megnyugtatta Padost, hogy a Máv. hirdetési a jövőben elmaradnak. Az indítványt különben a közgyűlés elfogadta.

A 24-ik indítványt, hogy: a bizalmiférfi-rendszer az egyes szolgálati ágaknál rendszerezettség és oda kell hatni, hogy a bizalmiférfiak a főnökségek által elismertessenek; nincs módjában a közgyűlésnek elfogadni, azonban az új vezetőség feladata az ügyet szorgalmazni.

A 25-ik indítvány azonos lévén a már elfogadott 19-iki indítvánnyal, nem tárgyalattott.

Nem fogadta el a közgyűlés a 26-ik indítványt, hogy: az alapszabály ellen vétőket a csoportok kizárhassák; mert a sértések és sérelmek felett választott bíróságok ítélkeznek.

A 27-ik indítvány, hogy az alapszabályok 5. §. b) pontja oda módosíttassék, hogy kinevezett alkalmazottak rendes tagoknak vételessenek fel, tárgytalan volt, amennyiben efelett az alapszabályok anélkül is intézkednek.

A 28-ik indítványnak, hogy a 3 hónapi tagdíjjal hátralékban levő tagoknak a „Magyar Vasutas” ne küldessék, az ügyvezetőség eleget fog tenni.

A 32-ik indítvány, hogy Nikovits Jánost válassza meg a közgyűlés a szövetség tiszteletbeli tagjává, felesleges volt, amennyiben Nikovits már anélkül is tagja a szövetségnek. Tagadhatatlan, hogy a szövetség körüli munkában kiválóan buzgolkodott, azonban ez elvégre minden tag erkölcsi kötelessége. A közgyűlés buzgolkodásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott meg.

Az igen életrevaló 33-ik indítványt, hogy hasson oda a vezetőség, hogy a „Magyar Vasutas” irányba oktatóbb és komolyabb legyen, apró-cseprő megrovásokkal ne foglalkozzék, a közgyűlés egyhangulag elfogadta.

A 35-ik indítványt: Mondja ki a közgyűlés, hogy a „Magyar Vasutas”-t politikai lappá teszi, benyújtója visszavonta. Ugyanez történt a 36-ik indítvánnyal, hogy alakíttassék az Északi főműhelyi helyi csoport kerületi csoporttá, ezt a dolgot különben az új vezetőség tanulmány tárgyává teszi és róla tervezetet készít.

A 37-ik indítványt, egy állandó agitatori állást illetőleg, a közgyűlés az új vezetőség elé utalta.

A 38-ik indítványt, mely szerint a vezetőségi ülések havonta kétszer tartassanak, azonban mindig nappal és az így elvesztett munkaidő a szövetség által megtérítendő volna, kivihetetlen, mivel a vezetőségi tagok erre a célra szabadságot úgy sem kapnának.

A 39-ik indítvány, hogy utasíttassék a vezetőség, hogy az összes vasutas-szövetségekkel együttesen vasutas-értekezletet tartson, ahol kimondandó volna a szakszervezet megalakítása, amelynek igazgatásával a szakszervezeti tanács bizatnék meg, nemcsak időszerűtlen, de ezidő szerint kivihetetlen is.

A gépgyári csoport indítványát, hogy negyedévenként elnöki értekezlet tartassék, elfogadtattott.

Dr. Kadosa Marcell, szövetségi ügyésznek az elmúlt évi ténykedéséért 800, jelen évre pedig 1000 korona szavaztatott meg.

A lapbizottságba a szövetség részéről Kiss Miklós és Pászthy Károly küldettek ki.

Elhatározta a közgyűlés, hogy az elnök, titkár, pénztáros és a felügyelő választmány

elnöke kész kiadásai fedezésére 400—400 koronát kapjanak *kártalanítás* címén.

Ezután hirdette ki Szeicz Lajos a múlt számunkban már leközölt választási eredményt.

Voltak egyesek, akik a megválasztást nem akarták elfogadni, azonban valamennyit sikerült meggyőzni arról, hogy *kötelességük* azt a helyet, a melyre megválasztattak, tudásukhoz mértén betölteni.

Ezután szóba került az egyes küldöttek költségeinek fedezése. Hosszas eszmecsere után, amelyben nagyon sokan önzetlen áldozatkészségükről nyújtottak tanubizonyságot, a közgyűlés úgy határozott, hogy 200 tagnál többet számláló csoportok a sajátjukból tartoznak küldötteiket fizetni, a 200 tagot nem számláló csoportok küldötteinek költségeit (nappalra 4 korona és az éjjeli szállásdíjat 1 kor. 50 fillért) a szövetség téríti meg.

Wanicsek Győző átadja a horvát vasuti munkások üdvözlését. Ezzel kapcsolatban elnök felolvassa a beérkezett számos üdvözlő táviratot, amelyeket lapunk szűk tere leközölni nem enged.

Kiss Miklós bejelenti, hogy a szolgálati szabályzat revíziója céljából a kereskedelem-ügyi miniszteriumban tartandó ankéntra a szövetség is meghívást kapott. Az ankéten való részvételre Kiss Miklós és Cservenka Miklós küldettek ki.

Elnök jelenti, hogy a szövetség a postacheikforgalomba belépett. (A közgyűlés helyeslőleg tudomásul veszi.) Bemutatja az összes beérkezett szövetségi jelvéymintákat. Tekintettel azonban ezeknek drága voltára, a közgyűlés úgy határoz, hogy ezidő szerint *egyesületi jelvényt* nem csináltat, annyiival inkább, mert együttérzésünknek és együtvé tartozásunknak a jogtűvel is kifejezést adhatunk.

Délután 4 óra volt, amidőn Kiss Miklós elnök rövid beszédben kettőzött munkára hívta fel a küldötteket, az első évi közgyűlést bezárta. A szövetség tagjain áll, hogy a jövő évi küldöttközgyűlés még eredményesebb munkát tudjon felmutatni, mint az idén. Lankadatlan agitáció, kitartás, bátor szembeszállás jogaink csorbíthatatlan épségben maradása mellett és akkor szövetségünket a pokol kapui sem döntik meg. —szs.—

Felhívás! Mindama csoportok, amelyek még a január havi elszámolást be nem küldötték, tegyék ezt haladéktalanul, ellenkező esetben kénytelenek volnánk az illető csoportokat a legközelebbi lapszámban névszerint is felsorolni.

A központi vezetőség.

SZEMLE.

A kollega ur.

Hát mondjuk, hogy Batthyány Tivadar gróf urnak tökéletesen igaza van.

Tivadar ur, a gróf, tántoríthatatlan hive a vasutasoknak, hiszen éppen ezért hívják vasutas grófnak, mert majd megőrül fájdalomában, ha egy-egy vasutas ember nyomorúságán nem segíthet.

Tivadar urnak, a grófnak, boldogsága majdnem tetőpontra hágott, mikor kedves barátja, Kossuth Ferenc miniszter ur — mint a zsirondista szövetség elnökét — meghívta a vasutas ankétre.

Hát van-e olyan zsirondista szövetségbe tartozó vasuti munkás, aki nem hiszi, aki nem nem nőr rá esküdni, hogy Batthyány gróf ezen az ankóten lándzsát nem tör a vasuti munkásság érdekei mellett? Hogy Tivadar gróf meg nem lengeti a szakállát Kossuth Ferenc ural szemben ezer és ezer vasuti munkás érdekében?

A teringettéjét, nem történt meg ez a dolog. A gróf ur mélyen hallgat azon az ankéten, ha a vasuti munkásság közismert nyomorúságáról szó van.

De még ez hagyján, hanem egyéb kellemetlenség is történt a gróf ural. Tudniillik

már az is kellemetlenség, hogy a gróf urnak együtt kell ülni a Vasuti Munkások Országos Szövetségének a küldötteivel. Már magában véve az a látvány, hogy a munkásszövetség kiküldöttei nem tulipánnal, hanem jogtűvel jelennek meg az értekezleten, rendkívül felizgathatta a gróf urat.

Eszibe jutott, hogy tavaly, vagy harmadéve a vasuti munkásság ezreinek megayerésével kacérkodtak az alkotmánymentés körül, a főeskiüt letették rá, hogy mindenki, aki a koalíciós kormány körül settenkedik, a megelégedés bográcsából pukkadásig eheti magát és most, hogy is áll a dolog?...

A munkásság kiábrándult, a jelszavakkal való bolondítás divatja lejárt, mert nem ütött be. A munkásság nem lakik jól a hazafias frázisok bömbölgetésével. A munkásságnak jog és kenyér kell, nem frázis, nem tulipán...

Es a kegyelmes gróf ur láthatta, hogy a vasuti munkásság ezreinek a képviselői, az a két munkás, *jogtűvel*, a nemzetközi szociáldemokrácia jelvényével jelennek meg az ankéten és eszük ágában sincs, hogy például Batthyány-himnuszt énekeljenek az ankét végén.

Aztán csak tetszett volna látni, mikor Batthyány gróf urat a munkásság egyik képviselője, Kiss Miklós munkástárs, a felszólalások során így címte:

— Az előttem felszólaló t. kolléga ur...

Micsoda?! A kegyelmes gróf urat holmi vasutasmunkás meri *kolléga urnak* szólítani?! A gróf ur kékült-zöldült és majd megpukadt. Eszibe jutott, hogy mennyire megváltoztak a viszonyok. Ime ő, a vasutas gróf egyszerü „*kolléga urrá*” süllyedt.

Es ez rettentően fáj a demokrata vasutas grófnak.

A denunciánsok.

Valami csuf, valami undorító fajtája van annak az ellennek, amelyet a munkásság kivet magából és úgy hívja, hogy denunciáns.

Kik is ezek a denunciánsok? Ismeri mindenki, szükségtelen itt bemutatni őket. Annyi bizonyos, hogy ezek a szerencsétlenek szemérmetlen gazemberek.

Gazemberek azért, mert tudatában vannak annak a dolognak, hogy amit cselekszenek, az hitvány, megbélyegző ténykedés és éppen ezért csak titokban gyakorolják az erre való hajlandóságukat. Titokban csinálják, mert ők maguk is tudják, hogy a szervezett munkásság ezért a denunciálásért a homlokukra süti az árulásnak bélyegét. Jogosan teszi. Miért? Mert igazán undorító valami az az állapot, mikor az öntudat józan, becsületes munkásai ellen aknamunkára vállalkozik az öntudatlanság ostoba embere. Ha egyéb nem, talán az öntudatlanságnak a legtokéletebb ismérve, jelenléte menten ez az árulást. De ez kizárt dolog. Aki denunciál, azért teszi, hogy árulkodásával bizonyos pozíciót tudjon magának kiküzdeni azoknak a segítségével, akiknek a szemében a denunciálás nem szálla. Sőt ezek az urak jónéven veszik, ha akad olyan valaki, aki a munkások zubbonyába bujva, álnok, titkos utakon tör a munkásság érdekei ellen.

A vasuti munkásságnak szomorú tapasztalatai vannak ezen a téren. Mióta a szervezkedés munkája megkezdődött, lépten-nyomon akadnak olyan gyászvitézek, akik bizonyos anyagi előnyökért szívesen vállalkoznak az áruló denunciáns piszkos szerepére. Az a szerep, amelynek az eljátszására vállalkoznak, ha nem ismeretlen is, de mindenesetre oly szégyenletes, oly megbélyegző, oly hitvány a magyar vasuti munkásmozgalom történetében, hogy a denunciánsokat még akkor is a gyalázat bélyegeivel süti homlokukra a szervezett munkásság, mikor nyilvánvaló, hogy az ő denunciálásuk mérge egyedül saját maguknak árt.

Nap-nap után érkeznek panaszok a szervezett munkásság körében fel-felbukkanó denunciánsok ellen. Elmondják, hogy *Piskin* Pischel János és Nagy Ferenc csoportvezetők

azok, akik az árulkodással piros eszmát akarnak maguknak szerezni. Ugyanezzel a postával jön a hír, hogy *Dombóváron* Suhajda pályafelügyelő, *Kecskeméten* Fodor pályafelügyelő azok az urak, akik a legnagyobb mértékben szolgálnak ennek a szónak: *demonstrációnak*, a használatára.

Legyenek meggyőződve ezek az urak arról, hogy a vasuti munkásság szervezkedése keresztyántapoz ezeken a csuszó-mászó állatokon. A nyomokat az a lábnyom jelzi, amely nem az eltaposás, hanem a haladás lábnyoma.

A helyszerző.

Vékony kis kabátban, hajadonfővel állított be hozzánk egy fiatal leány. Kocsitisztitónó volt a Déli Vasut budai állomásán. Január hó 18-án azonban felmondás nélkül elbocsátották, mert *pályatorvosi rendelet folytán 4 napig a szobát őrizte beteg.* De lássuk csak, hogy került ama szerencséhez, hogy a D. V.-nál kocsitisztitónó lehetet-temény 30 forint fizetéssel? Hát hogy más-kép, mint protekcióval? Május volt. Ilyenkor az embereknek nagyobb a kedvük élni, jobban ragaszkodnak mindenki az élethez. De aki élni akar, annak enni is kell s ha a tisztességes munkát rosszul fizetik is, oly keveset még sem adnak, hogy éhen haljon a munka mellett. Bekopogtatott hát a D. V. egy raktárnokához, karján egy kosárral. Állást, munkát kért tőle. A raktárnok ridegen mondta, hogy nincs. De felnyitotta a kosár fedelét és az állást kereső leányka kiszedett belőle 50 darab tojást, 1 nagy darab jóféle falusi vaját, 1 pár rántani való csirkét és 1 liter cukorborsót. Fejedelmi ebéd, lucullusi lakoma! Melyik raktárnoki gyomor képes ennyi jónak ellentállni? Állás kell nekem? Hogyne volna! Kocsitisztitónó lesz 30 forint fizetéssel. És ment a leányka. Boldogan septe a kocsik piszkos belsejét. Apró testvéreket, özvegy ódes anyját tartotta fenn keresetéből. De jött a tél, a májusi pompás ebédnek már csak az édes emlékét őrizte a helyszerző raktárnok ur. Beh jó volna karácsonyra is valami. Itt szerezni kell! És ment nagy haraggal az asszonyok közé. Egy kocsis sem volt neki elég tiszta, az ablak nem elég fényes, a por mindentütt ott feküdt. „Cafat, coki, kuss” volt a válasz az asszonyok mentegetődzésére. A leányka is túrt egy darabig. Szent karácsony estéjén azonban már nem bírta tovább. Sirva mondta el anyjának otthon a méltatlan bánatokat.

És az édesanyja kiűritette az asztalra a megtakarított pénzecskéjét. Nagykendőt akart venni ebből leányának, aki a hidegben kocsikat tisztít. Éppen elég lesz egy libára, gondolá. És másnap a liba ott volt a raktárnok ur asztalán.

De egy liba sem tart örökké, ha még olyan kővér is. (Pedig 5 forint 67 krajcárért már szépecskét lehet kapni.) Hát egy kocsitisztitónó miért maradjon akkor örökké a délivasutnál. Jan. 14-én torokbajt kapott. A pályadoktor rendeletére 4 napig otthon maradt. Mikor január 18-án munkához akart látni, már más asszony állt a helyén. Neki mennie kellett. Mondja meg őszintén *Singer Adolf raktárnok ur*, mennyi cupringer-pénzt kapott ettől az új asszonytól? Vagy mit adjon az ön által elbocsátott kocsitakaritónó, hogy ha újra munkába állhat?

Az évi szabadság rendezése.

A nyolc napi szabadság vívmányát a legképtelenebb módon nyomorították meg eddig. Ahány szolgálati főnök, annyiféleképpen magyarázták és természetesen sohasem a szabadságot kérő munkások előnyére, hanem mindig csak hátrányára. Ennek a káros és visszás állapotnak véget vetendő, szerveztünk ismételtlen sürgette a szabadság kérdésének egyöntetű szabályozását, míg végre az igazgatóság január 19-én 188216/A. szám alatt kibocsátott és *Marx* elnökhelyettes által jegyzett rendelettel a sok visszaélésből néhány tövist kivett.

A rendelet a következőket mondja ki:

A napibér mellett engedélyezhető szabadsági időbe a közbeeső munkaszünetes (vasár- és ünnepnapok) csak akkor számítandók be és e napokkal a nyolc napi szabadsági idő csak az esetben kerekíthető ki, ha azt az illető munkás maga így kívánja, mely esetben természetesen eme munkaszünetes napok is díjazandók lesznek. Ellenkező esetben, ha t. i. ezt a munkás nem kívánja a napibér mellett engedélyezhető szabadsági időbe, a következő munkaszünetes napok be nem számítandók, azokkal tehát a szabadsági idő ki nem kerekíthető.

A díjazás mellett engedélyezhető szabadság egy részlete egy munkanapnál rövidebb időre nem terjedhet.

A közvetlen szolgálati főnök a kinevezett és rendszeresített állást betöltő napibéreseknél is engedélyezhet saját hatáskörében 8 napi szabadságot.

A napibér élvezetében való meghagyás melletti szabadságolás csak az olyan alkalmazottaktól tagadható meg, akik szolgálatuk utolsó 12 hónapjában fegyelmileg avagy szintén *komolyabb kifogás alá eső szolgálati vétség* miatt rendbüntetéssel büntetve voltak. *Kisebb hibák miatti büntetések figyelmen kívül hagyandók.*

A tanoncidő a napibér meghagyása mellett engedélyezhető szabadságok előfeltételeként megállapított öt évi szolgálatba be nem tudható.

Ez a rendelet több tekintetben világosságot visz a kérdésbe, tehát a jogbiztonságát erősíti a munkásoknak, de tökéletesnek azért éppenséggel nem mondható.

Homályos marad és visszaéléseknek tág teret nyit a legfontosabb rendelkezés, amely megszabja, hogy a nyolc napi szabadság kitől vonható meg. Hol végződik a „kisebb szolgálati vétség” és hol végződik a „komolyabb kifogás alá eső” szolgálati vétség? Ennek alapján is minden szolgálati főnök kénye-kedve szerint fogja kisebbnek vagy komolyabbnak felbecsülni a szinte kikerülhetetlen szolgálati vétségeket. Aszerint, hogy büntetni vagy jutalmazni akar-e.

Ez a homály nagyon lerontja a különben elfogadható rendelet értékét.

Ankét a munkások ellen.

Vagy úgy is lehetne mondani, hogy: *ankét a fizetésrendezés ellen.* Mert annak a szaktanácskozásnak, amelyet *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter péntekre, a hónap 8-ra összehívott, már az első üléséből kitetszett, hogy tulajdonképpen két célja van. Az egyik a vasuti munkásokat szabadságukban és jogaikban mélyen sértő rendszabályoknak az igazolása, a másik pedig a sokat ígért *fizetésrendezés elődázása.* Az is kitűnik már ebből az első ülésből, hogy gróf *Batthyány* és gárdája ebben a kettős törekvésben hűségesen támogatja a kormányt és szinte azt a benyomást nyeri az elfogulatlan szemlélő, hogy *előzetes megállapodás* van *Batthyány* és a kereskedelmi minisztérium között a kettős szándék minél hathatósabb keresztülvitelére.

A pénteki ülésen vagy ötvenen vettek részt *Kossuth* Ferenc elnöke mellett. Volt ott mindenféle istenbogara, még törvényszéki bíró is (!), annál kevesebb igazi képviselője a vasutasoknak. A szentkoronások külön protekcióban részesültek: hét megbízottat küldhettek, közöttük volt persze gróf *Batthyány* Tivadar és — *Wiedemann-Szentiványi* Árpád, mint „munkás” (frakk-, klakk- és lakkan). A Vasuti Munkások Országos Szövetségét *Kiss* Miklós elnök és *Csorvenka* Miklós vezetőségi tag képviselték. Munkástársaink szabadon és bátran képviselték megbízóik érdekeit és már az első ülésen erős kézzel nyultak bele a csalafinta-ság darázsfészkebe.

Mindjárt az ülés elején szóba került a szabadjegyek és az agitáció szabadságának korlátozása. *Kossuth* és *Szterényi* államtitkár dicsőítették ezt a jogfosztó rendeletet, a szentkoronások pedig tapsoltak nekik. A

szolgálati pragmatika tárgyalására rá sem tértek. A legközelebbi ülést 13-ra tűzte ki *Kossuth*. Hogy mikor végez a pragmatikával ez az ankét, nem tudható. Annyi bizonyos, hogy jó hosszú ideig eltart, míg a *fizetésrendezésre* térhet át a tanácskozás és hogy egyhamar nem fog vele végezni. A vasutasok hónapokig várhatnak és nyomoroghatnak. Ha pedig számonkérjük a minisztertől a télre ígért fizetésrendezést, bátran mondhatja, hogy az ankét miatt húzódik a kérdés megoldása.

Az ankét-játékról egyebekben röviden számolhatunk be:

Pénteken délután fél öt órakor kezdtek meg a szolgálati szabályzat tárgyalására egybehívott ankétot. Jelen volt *Kossuth* Ferenc elnöke alatt vagy ötven ember: a kereskedelmi, a pénzügyi és az igazságügyi minisztérium, a Máv. igazgatósága, a Klub, a vasuti és hajózási felügyelőség képviselői vagy harmincöt, a szövetségeket tizenötön képviselték.

Kossuth Ferenc elnök megnyitván az értekezletet, kijelenti, hogy elsősorban a szolgálati szabályzat, azután pedig a fizetésrendezés kérdése kerül tárgyalás alá.

Gróf *Batthyány* Tivadar szükségesnek tartaná a szolgálati szabályzatnak törvénybe való iktatását, továbbá, hogy a szolgálati szabályzat nemcsak a Máv.-ra, hanem az összes vasutakra nézve állapíttassék meg. Egynémely kifogást emel jelentéktelen pontok ellen, azután szövésteszti a szabadjegyekre vonatkozó rendeletet és fölhasználja az alkalmat arra, hogy a szintén jelenvolt *Ludovig* elnökgazgató ellen személyes gyűlölettel teli támadást intézzon.

Kossuth Ferenc elnök kijelenti, hogy nincsen kifogása az ellen, hogy a szolgálati pragmatikát törvénybe iktassák. Az utazás kérdésére térve át, túrhetetlennek tartja azt az állapotot, hogy egyes hivatalnokok a hivatalos munkaidőt utazgatásokkal töltsék. A ranglista titokban tartására nem forog fenn semmi ok és ezért nincsen semmi kifogása az ellen, hogy azok nyilvánosságra hozassanak. A státus rendezése a lehetőség határain belül szintén meg fog történni. A fegyelmi bírák meghitteltetése szintén meglesz a szabályzatban.

Ezután *Kiss* Miklós emelkedett szólásra és a következő egyenes beszédet intézte az egybegyűlt nagynakhoz:

Mielőtt a jelen tervezet részleges taglalásába becsátkoznám, kötelességem küldőim nevében és érdekében a következő elvi jelentőségű kijelentést előre bocsátani:

A jelen tervezetnek már külső formája is elárulja, hogy a vasuti alkalmazottak szolgálati viszonyainak szabályozása rendeleti alakban céloztatik. Nem akarok rámutatni azokra a hátrányokra, amelyek az alkalmazottakra rendeleti szabályozásból származnak, hanem csupán arra mutatok rá, hogy eddig minden újabb rendeleti szabályozás bizonyos tekintetben jogfosztást hozott a vasuti alkalmazottaknak. S így a rendeleti szabályozást már ebből az egy elvi szempontból is kifogásolnom kell. De különösen látom ezt a vasuti munkásokra, nemcsak közszabadságok, hanem már megszerzett jogok tekintetében is.

Anélkül, hogy a részletekbe becsátkoznám, itt csupán a legfontosabbat akarom kiemelni. Az 1905. évi augusztus hó 30-án kelt miniszteri rendelet szerint minden vasuti alkalmazott, aki a Máv.-nál három évig szolgált, csak fegyelmi útján bocsátható el, a jelen tervezet már ezt a jogot szűkebb körre szorítja és csak a nyugbérpénztár tagjaira mondja ki, így tehát bizonyos számú alkalmazottnak már megszerzett jogát érinti, határozottan sérti.

Ezen oknál fogva, továbbá azért, mivel a szolgálati szabályzat a szolgálat szabályozása címen lépten-nyomon magánjogokba avatkozik.

Közszabadságokban gázol, mivel a jogegyenlőséget nemcsak hogy megvalósítani nem akarja, hanem különösen a munkásoknál majdnem minden szakasznál meggátolni igyekszik. *Ki kell jelentenem sajnálattal, hogy egész ebbeli rendszerénél fogva ezt a tervezetet a részletes tárgyalásnak még alapjául sem tartom alkalmasnak.*

És csak azért megyek bele a részleges tárgyalásba, mert az ankét iránti udvariasságnak és tiszteletnek tartozom ezzel, továbbá azért, hogy az itt általánosságban felsorolt, bennünket mélyen sértő szempontokat a részleteknél is felsorolhas-

sam s így kifejezést adjak az összvasutasság és különösen a vasuti munkásság haladászertő követelményeinek.

T. ankét! Nem óhajtom ama érveket boneolni, amit az előttem felszólaló kollégám kifejezésre juttatott, de nem hagyhatom szó nélkül az itt elhangzott „*izgató*” elnevezést, mert megvagyok arról győződve, hogy a felemlített elnökgazgatói rendelet a szabadjegyekkel való visszaélés tárgyában éppen abból az alkalomból látott napvilágot, hogy a vasuti munkások a kereskedelmi kormány által előkészített baleset és betegségélyző törvénytervezet ellen állást mertek foglalni.

Kijelenthetem itt az ankét előtt teljes meggyőződésből, emberbaráti kötelességből tettük ezt már annál is inkább, mert megszerzett jogot sértett, amikor a mai büntetőtörvény a vasuti baleseteknél mindig 100%-ot állapít meg a sértett fél részére, ha külön nem egyezkedett ki. Míg az említett törvénytervezet csak 60%-ot biztosít a vasuti munkásnak teljes munkaképtelenséggel járó baleseteknél, tehát 40%-kal lesz éppen a vasuti alkalmazottak azon kategóriája megrövidítve, amely ugyszólván a legkisebb javadalmazásban részesül.

Ami a szabadjegyek túlzásba menő használatát illeti, ki kell jelentenem, hogy 1900-ban, szövetségünk alakításának évében, igen sok jegyet kellett elhasználnunk s különösen a vezetőségi tagoknak. Megjegyzem azonban, hogy ehez jogunk volt, mert egész évi szabadjegyet kértünk a felsőbbseégeinktől, mire a felelet az volt, hogy a szükséges szabadságot és szabadjegyet szükség szerint a közvetlen szolgálati főnökeink fogják engedélyezni. Mi tehát vissza nem éltünk, csupán szerzett jogainkat gyakoroltuk minden esetben. Ki kell azonban jelentenem a jelen alkalommal a t. ankét előtt, hogy a vasuti munkásság sohasem fog elzárkózni véleményének szabad nyilvánítása elől s nem fogja politikai meggyőződését áruba bocsájtani. Különben is, a részletes tárgyalásoknál be fogom bizonyítani, milyen szociális szolgálati pragmatikát óhajtanak a munkásságra oktrojálni.

Ez a talpraesett beszéd megszólalásra bírta Kossuth Ferenc jobbik esztét, Saterényi József államtitkár is. Bejelenti, hogy a Máv. igazgatóságának kezdeményezésére a nyugbérpénztár tekintetében tárgyalások folynak abban az irányban, hogy a Máv-nak minden alkalmazottja, aki három évig ott szolgálatban van, hivatalból tagja legyen a nyugbérpénztárnak. Az utazásokra nézve az a véleménye, hogy az államnak egyáltalában nem kötelessége, hogy szabadjegyek osztogatásával előmozdítsa a törvényjavaslatok ellen való „formális izgatást.” (Helyeslés. *A szentkoronások is tapsolnak!*) Azoknak, akik a balesetbiztosítás kérdésében jogsosztásról beszélnek, azt válaszolja, hogy nem számokkal, hanem számadatokkal igyekezett ma is a képviselőházban ennek ellenkezőjét bizonyítani.

Kabay György kíváncsúnak tartja, hogy a tervezetben a vasuti alkalmazottaknak ne csak kötelességei, hanem jogai is pontosan megállapításának. Pető Tivadar igen fűdvőnek tartja a javaslatot a mozdonyvezetőkre nézve.

Cserovinka Miklós munkástársunk vette ezután magvas felszólalásában bonckés alá a tervezetet. A vasuti munkások komoly szociálpolitikai alkotásnak szeretnék látni a pragmatikát, de ez a tervezet csak amolyan nagy műhelyrend a legrosszabb fajtából. Különösen függőséget és szolgátságot jelent a tervezet a munkásokra nézve. A munkások a modern szellemű szolgálati szabályzatot úgy képzelték el, hogy az szabatosan körülírja a munkások kötelességét és jogait, ami az önállóságot biztosítaná. A Máv. munkásokra is a kötelező és sok módosításra szoruló ipartörvényen kívül sérelmesen érinti a tervezetnek a munkásokra vonatkozó az a része is, amely a gyülekezési szabadságot, a szólásszabadságot és a sajtószabadságot akarja korlátozni. Ha figyelmesen vizsgáljuk a tervezetet, kitűnik, hogy a munkásokkal mint másodrangú lényekkel bánt el és szomorúan emlékeztet társadalmi elnyomatásunkra. Így például a véglegesítés kérdésében. Egyik szolgálati kategóriához tartozó alkalmazott kinevezésénél sem találkozunk azzal a fellevevéssel, hogy kötelességmulasztást fognak elkövetni és a kinevezéssel vissza fognak élni. A munkások véglegesítése ellen mégis ezt az érvet viszik harcba. Miért tételvezhető ez éppen a munkásokról, ha a többi alkalmazottról nem? A munkások elnyomatásának megszüntetését, az akkordrendszer eltörlését és a munkaidő szabályozását sürgeti.

Tankó Sámuel Máv. felügyelő kéri a szabályrendelet letárgyalásánál a magasabb iskolákat végzetettek figyelembevételét. Jancsik István fűtő a fűtők különleges érdekeit kívánja szem előtt tartani. Németh Endre főkalauz a kalauzoknak a mozdonyvezetőkkel együtt külön státusba való besorozását, a kilométer- és órapénzek megnagyobbitásának szükségességét hangoztatja. Nemes Gyula segédtisztek alkalmaztatását kéri. Barok Ármin a szolgálati időnek tekintetbe vételét ajánlja a miniszter figyelmébe.

Saterényi József államtitkár részletesen reflektál az elhangzott felszólalásokra. A státus kérdésében megjegyzi, hogy a mozdonyvezetők és kalauzok külön státus alá kell, hogy essenek. Arra a megjegyzésre, hogy a munkások másodrendű lények, fogadkozik, hogy a személyzetben különbség nincs (!), csak a szolgálat természete különböztet meg. A segédtiszti állások rendszeresítését igen méltányosnak tartja. Teljesen indokolt az altiszti létszámban bizonyos rangemelés hozni be, amint ezt az államvasuti igazgatóság javasolta is.

Ezután Kossuth Ferenc elnök berekeszti a tanácskozást és a legközelebbi ülést folyó hó 18-án, délután öt órára tűzi ki.

Kossuth válasza az emlékiratra.

A hetek óta annyi ezer ember által és oly epedve várt válasz megérkezett. Halmozat az ígéreteknek nyújtja felénk a munkábarát miniszter. Egész sereg semmit ígér, amikből — semmi se lesz. Üres frázisok. Telítve számokkal, amelyek egytől-egyig tudatosan hamisak, s bizony-bizony alig hisszük, hogy a mérnök-miniszter aláírta volna nevét, ha a választ előbb átolvasta volna. A számokkal csak úgy dobálódznak a válasz készítői. Egy pár millió ide vagy oda, az semmi nekik. Komoly választ vártunk és nem számtani képtelenségeket. Hogy klasszikus idézetet használjunk: „Tessék ceruzát fogni urak és számítani!” Az igaz, hogy mi tovább is mosolygunk, de előbb — lássuk a medvét.

A magyar királyi államvasuti munkások és egyéb alkalmazottak helyzetének javítása, munka- és szolgálati viszonyaik szabályozása érdekében a szövetség részéről a múlt év november havában elem terjesztett emlékiratban foglalt kívánalmakat beható tanulmányozás után elbírálás alá vonván, ennek ezidőszerinti eredményeiről a következőkben értesíthetem a szövetséget.

Mindenek előtt előrebozsátom, hogy az emlékiratban felsorolt kívánságok között számos olyant is találtam, amelyek már ma is teljesítve vannak, amelyek tehát tulajdonképpen tárgytalanoknak tekinthetők s amelyek tekintetében ennél fogva intézkedésre szükség nincs is.

Amidőn a kereskedelmi miniszterhez olyan dolgokban is fordulunk kellett, amelyek állítólag már megvannak, azért kellett ezt tennünk, mert sok minden van meg a Máv-nál, de csak — papíron. Légió az óhajoknak és jogos követeléseknek száma, amelyek ma „félremagyarázások” folytán elsikkadnak.

Hogy melyek ezek? Arra maga a válasz felel meg legjobban.

Ilyen az a kívánság, hogy az állami vasgyárakból az államvasutak szolgálatába átlépő munkásokra vonatkozólag kiadott rendelet szigorúan végrehajtassék, hogy munkacsükkenés esetén a szerzett jogok és kedvezmények épségben tartása mellett elsősorban a szolgálatban fiatalabb pályamunkás szabadságoltassék. A munka megindulása alkalmával pedig a legidősebb munkások hivassanak be először, hogy úgy a szolgálati, valamint a szabad időben a felebbvalók részére végzendő magánmunka a legszigorubban eltiltassék, hogy a pályai állások betöltésénél a pályafentartási munkások előnyben részesíttessenek; hogy az elhasznált ócska-talpfát tüzelőanyagul elsősorban a pályai-őrök, pályamunkások és pályafentartási kézművesek kapják; hogy a munkarend

a pályafelügyelő irodája előtt kifüggesztessék s abból minden előmunkás kapjon egy példányt; hogy a sötétség beálltával minden műhely kellőképpen világítottassék; hogy a munkabér kifizetés napján az egész napi rendes munkaidő számoltassék el; hogy minden csoportvezető kapja meg a szakmájához tartozó árszabályt; hogy a túlóra külön fizetessék; ha 24 órai szolgálatot kell teljesíteni, mind a 24 óra fizetessék meg; hogy azt, ki tulidót dolgozott, másnap ugyanannyi időre ne küldjék sétálni; hogy a munkának megfelelőleg a létszám is szaporítottassék; hogy a vonatlakatosok bocsáttassanak vonatvezetői vizsgára s ha azt leteszik, vonatvezetők lehessenek.

A legutóbbi kívánságra vonatkozólag azonban megjegyzem, hogy eddig vonatvezetői vizsgára még egy vonatlakatos sem jelentkezett.

Vegyük sorra az egyes dolgokat. Ha igaz, hogy az állami gépgyárakból a Máv. szolgálatába lépő munkásokra vonatkozó rendeletet szigorúan kell végrehajtani, úgy a miniszter maga is elismeri, hogy eddig ezt a rendeletet kutyába se vették. Az illetékes faktorok ezer kibuvót keresnek és találnak is, hogy az illető munkások szolgálati ideje megszakítást szenvedjen, sőt számos esetben egyéb indok hijján még a katonai szolgálat által is megszakítottnak tekintik a szolgálatot.

Hogy munkabeszűntetés esetén a legifjabb munkás bocsáttassék el, kíváncsúnak volna. Sajnos, a mai protekciós rendszer alatt ennek az állapotnak javulása kizárt dolog. Komóság, ajándék ezen a téren az ütköztők. A vonalak rettegett kényurai önkényesen járnak az elbocsájtatást és felvételt illetőleg. És ez ellen hiába minden appelláció. Aki nem szolgálja ki a pályafelügyelőt elég figyelmesen, annak befellegzett. Elbocsájtják és ujat vesznek fel helyette. A modern robot a pályamunkás élete. Virradattól késő estig kaszál-kapál, vizet hord, fát vág, hordja a piaci kosarat a főnöknő után s jaj annak, aki ez ellen a „szigorúan tiltott” potyamunka ellen tiltakozni mer. A felsőbbség ezt a robot munkát vagy nem látja vagy szemet huny, de maga is igénybe veszi. Ha jól emlékezünk, Solton történt, hogy egy pályafelügyelő egy egész házat építtetett a Máv. anyagából a Máv. által fizetett munkásokkal. Egy másik pedig vasuti talpfakkal kerítette körül szállóját.

Hát amikor az elhasznált ócska talpfát ilyen célokra használják, akkor bizony kevés fűtőanyag jut a maradékból azok számára, akiknek ezt az anyagot kapniok kellene. Téved a miniszter abban is, ha azt hiszi, hogy a pályafelügyelő irodája előtt künn lóg a munkarend. Hiszen akkor be is kellene tartani és hogy volna előmunkás is, akinek a munkarendet általadták volna, az még nem történt meg a Máv. birodalmában. Hadd maradjon ezen a téren is sötétség, ez a jelző, oly sötétség, mint a műhelyekben és a fűtőházakban a szürkület beálltával. Mert igaz ugyan, hogy van műhely, ahol még *nappal* is Noékorabeli mécsessel kell világítani, de hogy a munkahelyeket az est beálltával ki is kell világítani, azt éppen csak az emlékiratra adott válaszból tudtuk meg.

A királyházi, petrozsényi és zágrábi fűtőházak sötétségéhez képest az egyiptomi sötétség még vakító napfény lehetett. És ha erről az illetékes forumoknak kissé távol esnék, hogy meggyőződést szerezhessenek, úgy szíveskedjenek a keleti kocsiműhelyt meglátogatni. A látogatás előtt azonban tanácsos lesz egy életbiztosítási kötvényt aláírni.

A munkabérkifizetést illetőleg nem áll az, hogy 24 órai munkáért 24 órát fizetnének meg, csupán csak 20 órát. A keleti pályaudvar gáztöltői, a fűtőházi munkások, a lámpisták, a vizsgáló lakatosok és ezek helyettesítésére a műhelyből kirendeltek kivétel nélkül csupán 20 órát kapnak megfizetve, sőt ama kocsiolók is, akik még nem

12 órai szolgálatot teljesítenek. Az egyezményben dolgozók helyzete még sokkal rosszabb. Ezek azt sem tudják, mennyi a munkájokért járó bér. Szeretnék azt a csoportvezetőt látni, aki birtokában van a szakmájához tartozó árszabálynak.

Az uzsorás, a zsugori nem őrzi oly remegve legfőbb kincsét, mint a főnökök az árszabályokat. Tizenhárom próbás lakat alatt van ez elzárva. Herkulesnek könnyebb volt mind a 12 munkáját elvégezni, mint egy ilyen árszabályba beletekinthetni. A főnökök meg nem mutatnak, mert ez „hivatalos titok”. A művezetők ha beletekinthetnek, saját kivonatolt árszabályaikba, úgy még a csoport vezetőit is kiküldik és zárt ajtók mögött böngészik az elsárgult lapokat. Mert bizony sárgák, fakultak azok a lapok, amelyeknek régiségevel csak a szentírás vetekedhetik. Mit érne vele a munkásság, ha minden zsebébe tele is tömnék árszabályokkal, mikor az árszabály olyan hullámvonalnak van kitéve, akár a buza a sík mezőn vagy a bürzén.

Egy és ugyanazon művezető ma ennyit, holnap annyit számít egy és ugyanazon munkáért, aszerint, hogy ki végezte el a munkát. Megenlítettük itt azt is, hogy 100 százalékon felüli munkát meg sem fizetik. Ez épp olyan potya munka, mint amiként ma tulorát dolgozott, hogy holnap sétálni küldik. Mert ez is a már állítólag meglevő követelmények közé soroztatott, hanem Cameral-Moravicán, Zágrábban stb. helyeken erről mit sem tudnak. Aki ma tulidón dolgozott, az holnap kísétálhatja magát. De milyen jól járnak ezek amazokhoz képest, akik ma tulidóztak, holnap berendelik és nem fizetik meg munkájukat. Ha szorít a munka, bizony nem a létszámot szaporítják, hanem igyekeznek a napnak 24 óráját megtoldani.

Maga az előtünk fekvő válasz a legjobb bizonyíték, hogy mily mértékben fogják emelni az intéző körök a Máv. alkalmazottainak létszámát. Háromszáz egy-néhány emberrel, annyival, amennyivel egy-egy üzletvezetőség személyzetét kellene szaporítani.

Éppen a hivatalos kommunikék jaja után legfőbb a személyzet elégtelensége miatt. A Máv. mizeriákat is erre vezetik ki. Betegséget hoznak fel okul, amely csökkenti a szolgálatképesek számát. Hát csoda ez? Királybázán a fűtőházi munkások egy hónap alatt 430–440 órát dolgoznak. Harminc napot számítva, napi 15 óra ez. Egyfolytában, napról-napra dolgoznak, minden ünnep, pihenőnap vagy vasárnap nélkül. Aki támaszkodik ebben, kérje be a bérlistát és meggyőződést szerezhet. Tessék Nagykárolyban megvizsgálni a kocsitisztítók helyzetét. Bárha egy sereg vicinális is megnyílt, a munka is megkétszereződött, azonban fizetésemelés vagy munkaerő-gyárapítás máig sem fordult elő. Ami pedig az idézett rész utolsó részét illeti, arra vonatkozólag a vonatkísérő lakatosok maguk fognak adatokat szolgáltatni.

Hasonlóképpen teljesítve van általában az a kívánság is, hogy a megüresedő szolgál, gyakornoki és altiszti állások első sorban a Máv.-nál alkalmazottakkal töltsenek be; az 1873. évi II. törvény cikk rendelkezéséhez képest az igazolványos katonai altisztekre való tekintettel pályázat kiírása sok esetben nem mellőzhető.

A megüresedő állásokra vonatkozólag elég rámutatnunk a protekciós rendszerre, amely az egész társadalom rákfenéje. Az sem szerencsés gondolat, hogy a Máv. az 1873. évi II. törvény cikk alapján ír ki pályázatot. A kiszolgált altiszteknek övek hosszú sora alatt természetükké vált a nyereség. Az az ember, aki éveken át baka nyelven beszélt, nem lesz soha humánus az alantasabb iránt, sőt ama hiszemben, hogy még mindig katonáéknál van, a lehető legnyersebben bánik el alárendelteivel.

Az a kívánság, hogy ott, ahol a csatornák nincsenek cementtel kifalazva,

cementeztessenek ki, szintén teljesítve van annyiban, hogy a vízvezetésről mindegyik gondoskodás történik s így a munkások szárazban dolgozhatnak.

Jámbor óhaj marad ez is. Hiszen éppen a lefolyásokat kértük cementíroztatni. Mit ér a lefolyás (még ha folya is), ha az árkok zsíros, piszkos vize átható büzt terjeszt, megrongálva az egész levegőt? Száraz területekről a fűtőházakban szó se lehet addig, amíg az eső a tetőzeten befolyhat. A szerszámokat illetőleg a válasz oly ingadozó, hogy az egyik mondatlall megcáfolja a másikat. Az emlékirat-válasz eme kiváló szakértelemmel megírt része így hangzik:

Részen teljesítetik az a kívánság is, hogy az ipari munkások ne a saját, hanem a Máv. szerszámaival dolgozzanak, mert a munkaneméhez képest most is kapnak bizonyos nemű szerszámot. Azt az általános szokást azonban, hogy a közönséges szerszámot a munkás hozza magával, a pályafentartási munkához *mellőzni nem lehet.*

Ejh, ejh, hát egy általános szokást, de rossz szokást ne lehessen megváltoztatni, mellőzni? Muszáj például a temesvári pályafentartási ácsoknak saját szerszámmal birtok és hozzá olyan szerszámokkal, amelyek egy vizsgálatot tartott főfelügyelő kijelentése szerint a Máv. nem is rendelkezik?

Tehát legyen úgy, hogy ezt a szokást „mellőzni nem lehet”. Maga az emlékirat-válasz adja meg erre a lesújtó választ akkor, amidőn így szól:

Hogy pedig a pályafentartási munkások részére használható szerszámok adassanak ki, ez oly önként értendő természetes kívánság, melynek teljesítése elsősorban éppen a vasutintézetnek érdeke s amelyet ez éppen ezért mindenkor kielégíteni önmaga iránti köteletségének ismeri.

Az előbb még nem lehetett mellőzni azt a szokást, hogy a szerszámot a munkás hozza magával, és most már *önként értendő természetes kívánság* lett belőle. Hát ehhez magyarázat felesleges. A miniszter elismeri, hogy a vasut érdeke a szerszámnyújtás és az eddig divó szokást még sem akarja megdönteni. Persze, ily módon olosbba kerül a dolog és a Máv.-nál ez a fő, nem pedig az észszerűség.

Ezen eddig felsorolt és már eddig is teljesített kívánságokon kívül a kívánságok egész sorozatának végrehajtása szintén, bár nem egyszerre és azonnal, de az anyagi eszközök rendelkezésre jutása arányában fokozatosan meg fog valósíthatni.

Ime az ígéretek egy újabb bevezető része. Olyan ígéretek, amelyek egyszerű voltuknál könnyen teljesíthetők volnának egy kis jóakarattal és komolysággal. Szégyene a Máv.-nak, hogy a legelemibb jóléti intézményeket még csak ezután fogja megvalósítani, de amelyeknek megvalósítása még a messzeiség ködében rejlik. Tümentelen áldozat vére fogja még a Máv. sinpárait áztatni, amíg ezek az ígéretek valóra válnak. És csak attól félünk, hogy a mostani munkásbarát miniszter elhagyja a miniszteri széket, még mielőtt eme reformok testté váltak volna. S ki tudja, mikor lesz egy újabb miniszter, aki a jóléti intézmények teljesítését újra *ígérni* fogja? Számos jóléti intézményt kapunk majd. Ilyenek:

Munkásházák, védőházak, szerszámházak, fürdők, modern laktanyák, étkező-, mosdó-, háló- és öltözőhelyiségek, fedelek, üveg- és napvédők, melegítő-, szellőztető- és léghuzammentesítő-készülékek, megfelelő kémények, gőz- és villamos emelődaruk, kapukiszélesítések, átjárók építése s több más biztonsági, tisztasági és egészségügyi intézkedések megtétele.

Első helyen találjuk tehát a legégetőbb szükségletet: a munkáslakásokat. Hogy mi-

lyen lesz? Az egek tudják. Elég az, hogy lesz majd. Azonban, hogy őszinték legyünk, tényleg ez a jóléti intézmény fog elsősorban megvalósulni. De nem azért, mert a munkások érdeke kívánja ezt. Dehogy! Lesz munkásház, hogy a munkás oda legyen kötve a röghöz és ne legyen kényszerítve a Máv. a

nagymérvű kivándorlás miatt csak magas bérért munkást kapni.

Lesz munkásház, hogy alkalomadtán az állam onnét pereputtyostól kidobhassa a munkásokat. Mennyi halaszthatatlanul szükséges intézkedésre volna szükség! Amennyibe ennek a semmitmondó, se hus, se hal válnak a gyártása került, azért már rendbe hozhatták volna a Máv. Augiás-istállójának legpiszkosabb részeit. A két oldalt nyitott fűtőházak tenyésztő intézetei a belső betegségeknek. A huzat és nem egyéb teszi a fűtőházi munkásokat csuszossá, köszvényessé.

A Máv. északi főműhelyének IIIa. osztályu kovácsműhelyeiben a füstöt vágni lehet és valóban szerencséje a Máv.-nak, hogy az ipartörvény alól kivételt tesz. Nincs az a lelkiismeretlen iparfelügyelő, aki szemet hunyhatna a Máv. lelketlen könnyelműsége előtt. Gellérthegy feljárókra, sziklák ragasztására ezeket költenek. De az átjárók, azok — nem sürgősek. 23 vágányon *kénytelen* egy-egy fűtőházi munkás áthaladni munkája közben százszor is. Csoda, ha baleset történik? Zakatoló gépek, tolatott kocsi egész serege közt bujkálni, még nézni is iszonyu, de tessék utána csinálni azoknak, akik azt hiszik, hogy az átjárók is ráérnek. De a tisztasági és egészségügyi intézkedések betartására gondja lesz a munkásságnak. Hiszen az a csekély intézkedés, amelyet kényszerítő nyomás hatása alatt tett meg a Máv., még korántsem elégíti ki igényeinket. Különösen az egészségügyi intézkedések hagynak sok kívánni valót hátra, amelyek *haladéktalan* intézkedést tesznek szükségessé.

Ime a kocsitisztítók, akiket mi sem véd a tuberkulózis ellen. Ezen a dolgon nem lehet felírásokkal segíteni, hogy „tilos a köpködés”. Ide radikális intézkedés kell. Az egész emberiség érdeke, hogy a tuberkulózisnak lehetőleg gátat vessünk. A laktanyák rendbehozatalát illetőleg tudunk egy jó szert: leégetni valamennyit. A piszkos és férgek tanyája a Máv. laktanyái. Mily különbség van ezek és a szalonkocsik között. Új laktanyákat kérünk, de nem a fűtőházak mentén, ahol örökös zaj lévén, a pihenőre törőket nyugodni sem hagyja. Tessék a külföldi példák után indulni, ahol csendes helyen épültek a laktanyák és az ágynemű nem oly undorítóan piszkos, mint nálunk. Ha az állam pénzügyi helyzetének egyen-súlyban tartása csakugyan szívén fekszik a miniszternek, akkor rajta, elő ezeknek a jóléti intézményeknek a megvalósításával.

Ezeket lehet megtakarítani a balesetből kifolyó kártérítések címén, ha védintézkedések lesznek. Takarékoskodni az állam pénzével a munkásságnak nem érdeke. Jogfosztott népre közönyös, hogy mennyi milliót harácsol össze az állam. De joga van követelni a munkásságnak, az államfentartó elemnek, hogy az ő verejtékéből kisajtol milliók egy részét az élete biztonságára fordítsák. Hiába írja a miniszter:

„Mindezeknek az emlékiratban foglalt kívánságok mérve szerint való végrehajtása azonban oly nagy költséget igényel, hogy a berendezéseknek egyszerre való létesítése az államvasutak pénzügyi egyensúlyát is megrendítené, amittől pedig úgy az ország, mint maguknak az érdekelt munkásoknak jól felfogott érdekében is gondosan óvakodnom kell. Ily körülmények között nem marad hátra más teendő, minthogy a felsorolt munkák helyes és célszerű program szerint, több évre elosztva, fokozatosan, a költségvetésekben e célra évről-évre rendelkezésre bocsátandó költségfedezet arányában hajtásának végre, úgy, hogy ezek által az

államvasutak pénzügyi viszonyai károsan ne érintessenek.

Ismerjük ezt az indokot, amelyet mindig használnak, ha szociális jellegű kérdésekről van szó.

Bezzeg, más hurok pendítettnek, ha „iparpártolts”-ról vagy hadügyről van szó. Elfogulatlanul ítélő biztosan belátja, hogy az az összeg, amit munkásokra költenek, nem lehet káros az állami háztartására nézve.

A miniszter félreértette a ruházatot illető kérésünket. Nem uniformist, aransujtást, csakót akarunk mi, hanem olyan ruházatot, amely megfelel az idő viszonyosságainak. Vizmentes csizmát és köpenyt a vízben és szabadban dolgozóknak s ha a ruha elnyűtt, hát ujat. Hogy miért kell egy bundának éppen öt évig tartani, azt az sem bírta megmondani, aki a bunda ellentállási és tartóssági képességét kiszámította. Nevetéses válasz, hogy

teljesíteni kívánom az egyenruházatra vonatkozó kívánalmaikat is egészen addig a határig, ameddig e kívánalmak valóban indokoltak és méltánylandók. E kérdés részletei egyébiránt az egyenruházati utasításnak általam már elrendelt átdolgozásánál fognak eldöntetni s bár nagy súlyt helyezek arra, hogy az alkalmazottak a közönség előtt a *külcsin* tekintetében is megfelelő ruházatban jelenjenek meg, a ruhaviselési időtartam tulságos megrövidítésétől is el kell tekintenem.

Külesint akar a miniszter. Ám legyen, de adjon hozzá ruhát és rövidítse meg a ruhaviselési időtartamot.

És most leközlünk egy olyan részt az emlékirat-válaszból, amelylyel már volt alkalmunk foglalkozni és amelyre még visszatérünk. Ez a rész így szól:

Ugyancsak külön, a díjmentes vagy kedvezményes szállításra vonatkozó 23. számú utasítás, illetve a nyugdíjintézeti és nyugbérpénztári alapszabályok átdolgozása alkalmával fognak eldöntetni az emlékiratnak a *jegykedvezmények, a nyugdíj és nyugbér tekintetében* támasztott kívánságai is. De mindezekre már most is jelentem, hogy a tulzott követeléseket nem teljesíthetem, mert pl. mindazt, ami az eddigi tapasztalatok szerint a jegykedvezményekkel való visszaélést lehetővé teszi, ki kell zárnom.

Ismerjük ezt a jegykedvezményt. Elrablása annak is, ami már meg volt, amit a munkásság a maga erejével kivivott. A Máv. alkalmazottainak nincs szabadjegyük. Helyén van! Lettek volna pauszálás hírlap-szerkesztők!

Egy pár sorban érinteni kívánjuk, hogy egy volt darabont-miniszter, aki sohasem verte mellét, hogy ő munkásbarát, elismerte, hogy a vasuti munkások szabadjegyeinek számát megállapítani nem kívánja, mert minden munkásnak annyi jegyre van joga, amennyire szüksége van.

És itt következik a Máv. dédelgetett gyermekére vonatkozó válasz.

Ugyanigy mellőzni fogom azokat a tulzott kívánalmakat, amelyek esetleg a nyugdíjintézet és a nyugbérpénztár fennállását is veszélyeztethetnék. A nyugdíjintézet nehéz viszonyokkal küzd, a nyugbérpénztár helyzete pedig még nem alakult ki annyira, hogy pénzügyi teherviselési képessége megítélhető volna, miért is az ez intézményekkel szemben támasztott kívánságok tekintetében a valóban szükséges módosítások határára túl nem terjeszkedhetem. E tekintetben különben az illető intézmények választmánya, illetve közgyűlése általam tiszteletben tartott autonóm jogkörében lesz hivatva a megfelelő javaslatokat megtenni.

Hasábokat lehetne írni erről a pár mondatról. Felejtí a miniszter ur, hogy nem a munkás van a nyugbérpénztárért, hogy ezt gazdaggá tegye, hanem az államnak kellene

áldoznia erre a célra. Azután hol az a munkás, aki 40 teljes évig bírja az igát vonni? Hány hal meg, még mielőtt ezt a kort elérné és a befizetett járulékok csak szaporítják a nyugbér-pénztár vagyonát. Szó se lehet itt arról, hogy a munkások követelése a nyugbér- vagy nyugdíjpénztár fennállását veszélyeztetnék. A nyugbér-intézet autonómiaja pedig mesés valami. Először is a központi bizottság egyszer egy évben ülészik. Ennek tagjai 3 választott, 3 kinevezett és az elnökgazgató mint a bizottság elnöke. Előfordult, hogy a munkástagok által tett indítványok feletti vitát az elnök elűtötte azzal, hogy „önök hármán vannak, mi négyen, gyerünk tovább”. Tehát ez az a miniszter ur által olyannyira nagyrabecsült autonómia.

Elbisszúk, hogy a közgyűlési határozatokat a miniszter ur respektálja, csak hogy az ilyen határozatok alapszabálymódosítással is járnak és ezeket a miniszter ur már aligha hagyja jóvá.

Mit érnek azonban bizottság és közgyűlés, ha a nyugbér-pénztárt, illetőleg a Máv. igazgatóság egyes tagjai önkényileg adnak ki rendeleteket. Az alábbiakban ismét az a bizonyos pénzügyi rázkódtatás szerepel.

Általában azonban ismételtelen csak azt jelezhetem, hogy az összes kívánalmak teljesítésénél mértéket kell tartani, mert nem hagyható figyelmen kívül, hogy 40.000 munkás kívánalmairól van szó, s ha a megdrágult életviszonyok által valóban indokolt keresetjavításokon túlmenően, ez könnyen a vasutintézet pénzügyi egyensúlyának megrázkódtatására vezethetne.

A vasut pénzügyei 100 millió felüli hasznót mutatnak ki, amiért is éppen a drágaságra való tekintettel, és éppen mert 40.000 munkás kívánalmairól volt szó, elvárható lett volna, hogy résztükre gondoskodás történik.

Szerény a munkások fizetésemelési kérényé. Megelégednének, ha fizetésüket oly mértékben növelnék, amely mértékben nő a drágaság. De ehelyett éppen az ellenkezőjét tapasztalhatni. A fizetéslevonások napirenden vannak, az akkordárakat lenyomják. A Máv. északi főműhely kovácsainak akkordárait 16—50 százalékkal redukáltak. A kárpitosoknál új számítási alapot találtak ki és ennek révén sikerült is az árakat a minimumig lenyomni. Szokásban van a pályafentartási munkásoknak nyáron fizetett napszámot a tél beálltával leszállítani, mivel „a napok is rövidebbek”. Azonban hiába köszönt be a nyár, az árakat nem emelik fel, de a legközelebbi télen ismét kisebbitik.

Az egyedüli valami, amit a kormány nyújt, a következőkben foglaltatik.

Hanem azért, a teljes egészükben még nem teljesített vagy nem teljesíthető kérelmek közül is több már a folyó évi költségvetésben teljesítést nyer, illetőleg ahhoz közelebb jut; így például az őrszemélyzet a szolgálak közé soroztatik, ami 15.920 korona többkiadást igényel, a napi- és munkabérek emelésére a költségvetésben 958.860 koronát vettem fel.

A szabadságot illető része az emlékiratra adott válasznak így hangzik:

A napibéres munkásszemélyzet részére engedélyezendő évi 8 napi szabadság, az örök és fűtőházi munkások részére hetenkint 1 napi szabadság engedélyezése 197.000 koronába kerül.

Itt csak az a baj, hogy ahány főnök, annyiféleképp értelmezi az idevonatkozó rendeleteket, sőt van olyan is, aki nem is respektálja.

A műhelyi munkások rendkívüli segélyezésére 20.000 koronát, az alkalmazottak ruházati járandóságainak javítására 115.000 koronát, a szivattyuóri, mozdonytisztítói vagy előfűtői szolgálatra beosztott fűtők helyettesítési díjai címén 10.000 koronát, vagyis az itt felsorolt célokra

1.454.280 koronát vettem fel a költségvetésbe.

10.000 korona a fűtők helyettesítésére oly csekély összeg, hogy komolyan nem is vehető.

A pihenési idők fokozatos javítása céljából az őrszemélyzetnél 50, az állomási szolgálatban 249, a fűtőházi szolgálatban 21, a komp szolgálatnál 3, a műhelyi kazánfűtők és örök körében 9 új állást irányoztam elő.

Nem hihető, hogy 332 emberrel emelve a létszámot, könnyítve lenne az alkalmazottak helyzetén és segítve a Máv. bajain. Egy-egy fizetvezetőség területén is kevés lenne az előirányzott létszámemelés. Egy csöpp a tengerben. Oly kevés, amily kevés a 200.000 korona, mert

a jóléti intézmények létesítésére a folyó évi költségvetésben ismét 200.000 koronát vettek fel.

Ez nem új dolog; az előző kormányok budget-jében is állandóan szerepelt ez a tétel és ezzel az összeggel nem lehet megvalósítani ama jóléti intézményeket, amelyekről már az előbb szó volt. Itt látszik ki a lóláb, hogy ezek a jóléti intézmények csak ígéretek és jámbor óhajok fognak maradni és cseppet sem bizonyítják, hogy

a költségvetésben ezek a tételek azt mutatják, hogy a munkások helyzetének javítására céltudatos tevékenységet kezdettem meg, melyet folytatva, a jogos kívánalmak idővel pénzügyeink megzavarása nélkül kielégíthetők lesznek.

A fizetésjavítást illetőleg már bebizonyítottuk adatokkal, hogy ez folytonosan sülyed. A miniszter ur ennek ellenkezőjét állítja.

Megjegyzem még, hogy az utolsó két év lefolyása alatt a munkabérek általában 8—20%-kal emeltettek és a fokozatos, 3—5 évenként való béremelést tervbe vettem.

Ezt a fokozatos béremelést szeretttük volna megismerni és éppen ezt a dolgot borítja saisi fátyola. Az eddig közöltekben csupán ígéretek voltak, örülünk, hogy van végre egy passzus, amely nyílt, határozott, habár elutasító választ ad.

Azt a kívánságot azonban, hogy a munkások egy évi szolgálat után véglegesítesse a bemutatott táblázat szerinti fizetéssel és lakpénzzel és hogy a táblázat szerinti fizetési fokozatokba az eltöltött szolgálati évek számbavételével soroztasanak be, nem teljesíthetem.

Amily határozottan beszél itt a válasz, oly határozottan fog a munkásság is küzdeni az akkord-rendszer eltörléséért. Nevezze ki a munkásokat is, akikben lesz annyi kötelességtudás, mint bármelyik hivatalnokban. Nem áll az, hogy

kizárja e kívánsalom teljesítését első sorban annak pénzügyi kihatása, mert ez egyetlen kívánságnak a teljesítése csupán 8366 műhelyi munkásnál több mint 14 millió koronára rugna.

Nincsenek ugyan statisztikai adataink, de mégis bizton állíthatjuk, hogy a mai akkord-rendszer többbe kerül az államnak, mintha évi fizetést adna a munkásoknak. Ez az említett 14 millió nem tulkiadás, hanem 8366 műhelymunkás évi jövedelmét jelentené. Eppen így áll a dolog a pályamunkásokat illetőleg is.

A 8800 állandó pályamunkás díjazásánál szintén 15—16 millió többkiadás merülne fel. Ugyanily arányban emelkednék a kiadás a raktári, szertári, állomási és fűtőházi munkásoknál is, ugy ennek az egyetlen kívánsalomnak teljesítése 60—70 millió koronába kerülne évenként, ami egyenesen képtelen kívánság. De kizárja annak teljesíthetőségét a munkabérfogalma is, mert a bérnek kölcsönös érdekek biztosítása végett mindenkor arány-

ban kell állnia a teljesített munkamennyiségével és minőségével.

15—16 millió volna az összes pályamunkások fizetése a memorandumban kifejtett alapon, de nem 15—16 milliós tulkiadás. Az utolsó pontból azonban meggyőződhetünk, hogy a miniszter ur is szocialista, mert mi is azt valljuk, hogy a munkabérnek arányban kell állnia a munka mennyiségével. De legyen is így, akkor lesz annak, aki dolgozik.

A munkások évi fizetéssel és lakpénzzel való kinevezésével egyes vasutaknál tettek ugyan kísérleteket, e kísérletek azonban nem váltak be.

Nem váltak be, mert pénzbe kerültek! Amit a fizetési módszerről ír, azt e lapok hasábjain megdönteni szükségtelen.

A kézműves és napszámos munkára legmegfelelőbb a jelenleg alkalmazásban levő napibérrel kombinált egyezményes díjazás, mert ebben leli a teljesített munka a legigazságosabb és valóban kiérdemelt ellenértékét.

Dicsősége ez egy kárhóztatni való rossz rendszernek. És a dicsőhymusz folyik még tovább.

Az egyezményes díjazásban a teljesített munka érdeme szerint fizetetik s így ez a díjazás a lehető legtökéletesebb.

Egyéni ügyesség, szorgalom, szaktudás, gyakorlat, gyorsasság és pontosság méltán megkapja nagyobb keresetét, míg a munkakerülő rest munkás érdeme szerint keres kevesebbet.

Az egyezményes díjazás szorgalomra, nagyobb tevékenységre serkenti a munkást, a fizetés és annak automatikus emelkedése pedig a munka iránt közönyössé teszi.

Hát valóban így volna ez?

Sohasem hallottunk volna mi épületes dolgokat a protekcióról? Jó az akkordmunka az államnak. Egyik munkás a másikat hajszolja agyon és veszik ki egymás szájából a falat kenyeret. Egyéni ügyesség, szorgalom, tudás, meg meg egymás nem érvényesülhet a Máv.-nál. De busás díjazásban részesül a ravaszság, alázatosság, hizelgés és árulkodás. Kegyelmes Ur! Ez nem szociálpolitika. A munkások akkordban foglalkoztatása embertelenség, kiszípolozása az emberi energiának, de véget vetnek ennek a rendszernek majd maguk a kiszípolozottak.

A tudomány kiváló férfiai, orvosok, szociológusok, indítottak társadalmi akciót külföldön, hogy kiküszöböljék az akkordmunka rendszerét, mert belátták ennek a munkarendszernek az átkos hatását a munkásnép életére.

A magyarországi vasuti munkásság méltán elvárhatta volna éppen ennél a pontnál, hogy ez a kormány, amely a saját szavai és kijelentései szerint a szociális intézkedések egész sorozatával akar a munkásság helyzetén könnyíteni, teljesíteni fogja ezt a kívánságot, annak fokozatos megvalósítása helyett nem fog a rideg elutasítás álláspontjára helyezkedni.

(Jövő számunkban folytatjuk.)

SZÖVETSÉGI ÜGYEK.

A Vasuti Munkások Országos Szövetségének hivatalos közleményei.

A szövetség központjának telefonszáma 76—01.

Nyilatkozat.

Az alulírott választott bíróság összehívott avégből, hogy döntse el a következő kérdést: Volt-e oka Farkas Izor munkástársnak arra, hogy a „Vasuti munkások országos szövetségé”-ben elfoglalt állásáról lemondjon?

A választott bíróság Budapesten, 1907 február 10-én megtartott ülésén úgy a vasuti munkások megbízottjainak, mint Farkas Izor

munkástársnak meghallgatása után a következőket jelenti ki:

Annak megállapítása után, hogy Farkas Izor a vasuti munkások országos szövetségé, valamint a vasuti munkások mozgalma érdekeinek mindenkor becsülettel és legjobb tudása és tehetsége szerint állott szolgálatában;

tekintetbe véve, hogy a Farkas Izor munkástárs által előadottakból arról győződött meg, hogy főleg egészségi okok azok, amelyek Farkas Izort lemondása beadására bírta, amely lemondás még 1907. évi január hó 11-én történt meg;

tekintetbe véve, hogy senkit arra kényszeríteni, hogy oly munkakört töltsön be, amelynek betöltését egészségi állapota nem engedi, nem lehet:

a választott bíróság megállapítja, hogy az eléje eldöntés végett terjesztett kérdést választott bírósági eljárásra alkalmasnak nem találja.

Ennélfogva a választott bíróság a feltett kérdést nem dönti el, hanem azt a „Vasuti munkások országos szövetségé”-nek vezetősége elé utalja azzal, hogy a vezetőség Farkas Izor munkástárral egyetértően találjon módot arra, hogy Farkas Izornak a szövetségben és illetve a vasuti munkások mozgalmában való részvételt lehetővé tegye, illetőleg a kérdést megoldja.

Kelt mint fent.

Bauer Endre,

a választott bíróság elnöke.

Halbörhr Mór,

Cservenka Miklós,

Fellner Béla,

Horovitz Jenő,

Schlesinger Armin,

Schmidl Lipót,

választott bíróság tagjai.

Értesítés.

Farkas Izornak, Szövetségünk központi irodavezetőjének állásáról való lemondásának tárgyalása alkalmával az e célra összeállított választott bíróság folyó hó 10-én, megállapította, hogy Farkas Izornak — megrongált egészségi állapotának helyreállítása céljából — 4 heti szabadságra van feltétlenül szüksége.

A szövetség igazgatási bizottsága folyó hó 11-én foglalkozott a szabadság megadásának kérdésével és kimondta, hogy azt pártolólagerjeszti a vezetőségi ülés elé, egyben a vezetőség utólagos jóváhagyásának reményében Farkasnak a szabadságot már február hó 15-től kezdődőleg engedélyezi.

Az igazgatási bizottság.

A helyicsoportok közleményei.

Mindama csoportok, amelyek új vezetőséget még az 1907. évre nem választottak, tartoznak évégből közgyűlést tartani. Az új vezetőség névsora, az elnök és jegyző lakásának megjelölésével a titkársághoz beküldendő.

Egyben értesítjük a csoportok vezetőseit, hogy a megtörtént egyleti helyiség változtatásokat a hatóságnak 1 koronás bérjeggyel ellátott írásban adják tudtul.

A Máv. gépgyári helyicsoport folyó hó 17-én, d. e. 8 órakor az Oreczy-ut 47. sz. alatti Melichár-féle vendéglőben taggyűlést tart.

A kaposvári helyicsoport folyó hó 17-én, d. e. 9 órakor tartja rendes havi taggyűlését. A multkori taggyűlés nem lévén határozatképes, el kellett halasztani. Minden tagtárs erkölcsi kötelessége a taggyűlésen megjelenni és kivenni részét a közös munkából.

A szegedi helyicsoport folyó hó 24-én, délután 2 órakor, taggyűlést tart, amelyre a tagtársak tömeges megjelenését kérjük.

Folyó hó 21-én, este 8 órakor, egyleti helyiségünkben társadalomtudományi felolvasást tartunk. Akik tudásukat gyarapítani szándékoznak, azok mind ott legyenek.

A dési helyicsoport február hó 17-én, vasárnap, délután 2 órakor a „Nagyfa” vendéglőben taggyűlést tart a következő

napirenddel: 1. Jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése. 2. A helyicsoport jelentése. 3. Pénztári jelentés. 4. Indítványok. Kérjük a tagtársak tömeges megjelenését. Bizalmiférfaik! A tagkönyvecskéket ellenőrzés végett be kell szedni.

A budai helyicsoport folyó hó 20-án, esti 8 órakor, a Perbai-féle vendéglőben taggyűlést tart. A taggyűlést felolvasás követi. Minden tagtárs ott legyen! Minden szerdán és szombaton összejövetelt tartunk.

A helyicsoportok vezetőségeinek figyelmébe! Az elmúlt héten a nagyobb helyicsoportok vezetőségeit felszólítottuk, értesítsék a kiadóhivatalt, nem kívánják-e a „Magyar Vasutas” 1906. évfolyamát esinos kötésben a könyvtár részére beszerezni. Az évfolyam árát a szervező bizottság 10 koronában állapította meg. Válasz még ezidáig kevés érkezett be. Kérjük ennél fogva a vezetőségeket, hogy sürgősen közöljék velünk az ezen ügyben hozott határozatot.

SZERVEZETI ÜGYEK.

Nyilatkozat.

„A mult pénteken a kereskedelemügyi minisiteriumban megtartott ankéten részt vett Wiedermann (Szentiványi) Árpád vasesztergályos, mint a Máv. északi főmühely munkásainak megbízottja. Erre vonatkozólag kijelentjük, hogy a Máv. északi főmühelyének 1160 munkása tagja a Vasuti Munkások Országos Szövetségének és ezek közül senki sem adott megbízást arra, hogy bennünket az ankéten képviseljen. Tudomásunk szerint a többi vasutas-szövetségektől sincs mandátuma, hanem egyszerűen betolakodott Batthyány gróf pártfogása révén. Wiedermann bennünket már azért sem képviselhet, mert már négy ízben csalásért, sikasztásért büntetve is volt. Ilyen embereknek volt helyük Kossuth asztalánál, az öntudatos munkások küldötteinek azonban nem.

A Máv. északi főmühely szervezett munkásai.

A vasárnap tartandó nyilvános gyűlésen résztvevő vasuti munkások a keleti pályaudvar érkezési oldalán, d. u. 2 órakor gyülekeznek.

INNEN-ONNAN.

Veszteségünk. A kolozsvári helyicsoport egyik buzgó harcosa, Horatsek István vasesztergályos, e hó 8-án meghalt. Munkástársai kísérték ki utolsó útjára. — Örizzük emlékét.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon munkástársaim, kik hosszú betegségem alatt segélyeztek, fogadják ezton halás köszönetemet.

Piski, 1907. évi február hó 6-án.

Wrbka Sándor, esztergályos.

Szerkesztői üzenetek.

Józsefvárosi raktári munkások. Farkas elvtárs a kérdéses időben nem is volt Budapesten, tehát ajánló levelet senkinek nem is adhatott. Szeretnők azt a levelet látni, hogy megíthessük, vajjon ki hamisította azt?

Noskovce. Nyilatkozatát nem adjuk le, miután Ön is elismeri, hogy a tudósításban írottat Ön tényleg mondotta. Hogy Ön még egyebet is mondott, az tény, de már megbocsát, valakinek az egész beszédét leközülni, arra nem vállalkozhatunk. Sem időnk, sem helyünk hozzá.

Felelős szerkesztő: Farkas Izor.

Laptulajdonos: A magyar vasutas-szervezet

Világosság könyvnyomda r.-t Budapest, Nyár-utca 1.

CSERE.

Géplakatos Nyugoti fűtőházból cserélne Istvántelki főmühelybe.

Kazánkovács Debrecenből cserélne Istvántelki vagy Északi főmühelybe.

Géplakatos temesvári mühelyből cserélne óhajt Istvántelki főmühelybe.

Tűzikovács Kolozsvárról cserélne Istvántelki főmühelybe.

Géplakatos debreceni mühelyből, cserélne bármely budapesti mühelybe.

Vasesztergályos szabadkai mühelyből, cserélne budapesti, kaposvári vagy temesvári mühelybe.

Összes címek a kiadóhivatalban.